Správna dispenzácia: Nedostatočné trávenie

Zverejnené: 21. júla 2022 | Autor: PharmDr. Peter Stanko

Nedostatočné trávenie patrí medzi veľmi časté typy porúch trávenia. Zjednodušene môžeme nedostatočné trávenie charakterizovať ako nedostatočné trávenie makronutričných zložiek potravy (tukov, bielkovín, sacharidov).

Najčastejšími príčinami nedostatočného trávenia (maldigescie), s ktorými prichádzajú pacienti do lekárne, sú dietárne pochybenia (nadmerná konzumácia potravín, konzumácia potravín s vysokým podielom tuku či konzumácia potravín, ktoré daná osoba toleruje v zníženej miere alebo vôbec).

Obrázok 2: Schéma trávenia a vstrebávania tukových zložiek potravy a ich ďalší osud v organizme. (zdroj: adc.sk)

Pankreatická lipáza je enzým tvorený a vylučovaný pankreasom do dvanástnika ako súčasť pankreatickej šťavy. Úlohou lipázy je rozkladať triglyceridy na monoglyceridy a mastné kyseliny, ktoré sa v tejto podobe následne môžu vstrebávať.

Nadmerná konzumácia potravy bohatej na tuky, poruchy tvorby a vylučovania žlče, nedostatočná produkcia a vylučovanie pankreatickej lipázy a kombinácia týchto dvoch faktorov patria medzi najčastejšie príčiny bežných porúch trávenia tukov.

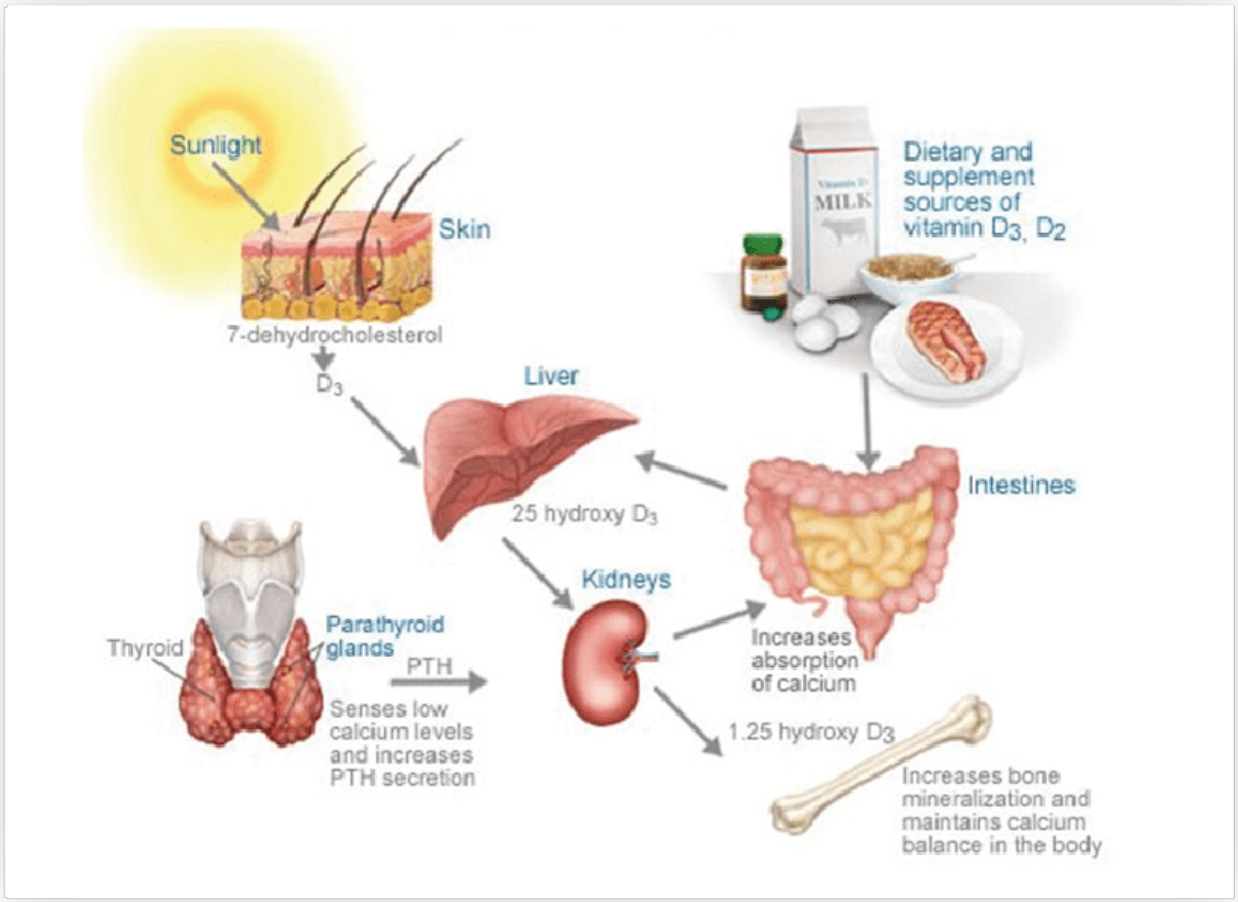
Poruchy trávenia tukov a následná dyspepsia vinou nadmernej konzumácie potravy bohatej na lipidy sú najčastejšou bežnou poruchou, na ktorú sa pacienti v lekárni sťažujú. Uvedené problémy sa manifestujú pocitmi plnosti, nadúvaním, nechutenstvom a ďalšími ťažkosťami GIT (flatulencia, celkový diskomfort, poruchy vylučovania stolice a podobne).

V prípade substitúcie lipázy pri nedostatočnom trávení je po hlavnom dennom jedle potrebné podať aspoň 10 000 až 20 000 jednotiek lipázy.

Poruchy trávenia škrobu

Najväčšiu časť kalorického príjmu spravidla vykrývajú cukry (sacharidy), pričom najväčšia časť obvykle pripadá na škrob.

Trávenie škrobu sa začína už v ústnej dutine, kde pôsobí slinná amyláza. Trávenie škrobu pokračuje v tenkom čreve, kam sa v rámci pankreatickej šťavy vylučuje pankreatická amyláza. Výsledkom štiepenia sacharidov sú najprv disacharidy (sacharóza, maltóza, glukóza, laktóza) a v poslednom stupni monosacharidy, ktoré sa následne resorbujú.

Obrázok 4: Schéma trávenia a vstrebávania bielkovinových zložiek potravy a ich ďalší osud v organizme. (zdroj: adc.sk)

Pre trávenie bielkovín je však rozhodujúca aktivita pankreatickej proteázy, ktorá má charakter endopeptidázy a štiepi bielkoviny na kratšie peptidy, z ktorých sa následne pôsobením exopeptidáz odštepujú terminálne aminokyseliny.

Výsledkom procesu trávenia proteínov sú aminokyseliny, ktoré sú vstrebávané do enterocytov prostredníctvom aktívnych prenášačov. Okrem toho dokážu cestou ATP-áz vstrebávať aj jednoduchšie dipeptidy a tripeptidy, ktorých štiepenie na výsledné aminokyseliny zabezpečujú bunkové peptidázy.

Enterocyty dokážu vstrebávať aj dlhšie peptidové reťazce, a to pomocou procesu transcytózy. Takto sa do portálneho obehu môžu dostať aj kratšie reťazce aminokyselín.

Poruchy trávenia bielkovín patria v porovnaní s tukmi a škrobmi k menej častým pôvodcom zažívacích dyspepsií, ktoré radíme medzi stavy nedostatočného trávenia. Vyskytujú sa predovšetkým po nadmernej konzumácii mäsitej potravy.

V prípade substitúcie proteázy pri nedostatočnom trávení je po hlavnom dennom jedle potrebné podať aspoň 500 až 1 000 jednotiek proteázy.